

Novi dom Združenja Don Mario Černet v Ovčji vasi je blagoslovil domači župnik msgr. Marij Gariup.

Odprtje prostorov združenja Černet

Tekst in foto: Lucija Kavčič

V Ovčji vasi so 24. oktobra pod pokroviteljstvom občine Naborjet-Ovčja vas, Sveta slovenskih organizacij, Združenja Don E. Blanchini in Gorske skupnosti za Kanalsko dolino odprli društveni sedež Združenja Don Mario Černet.

S lavnostno odprtje društvenega doma Združenja Don Mario Černet je uvedel nastop Višarskega okteta, ki ga je vodila Anna Maria Missoni, in pozdrav Anne Wedam. Nato so zbrani poslušali recitacijo v ovškem narečju o starih vaških in verskih navadah, ki jo je vodil domačin Oswald Errath. Temu je sledil prerez traku in blagoslov društvenega doma, ki sta ga izvedla predsednik združenja Anton Sivec in domači župnik msgr. Marij Gariup, nato pa se je Julian Čavdek pogovarjal s predsednikom Antonom Sivcem in odbornico Anno Wedam, sledili so govori in pozdravi gostov. Boris Preshern, župan občine Naborjet-Ovčja vas, je zbrane nagovoril: »Prisrčno dobrodošli v Kanalski dolini in v občini Naborjet-Ovčja vas. V Kanalski dolini že stoletja

prebiva tudi slovensko ljudstvo, že stoletja se govori slovensko in upam, da se bo tu govorilo slovensko tudi v prihodnosti. Da smo danes vsi tu za odprtje sedeža slovenskega združenja v Kanalski dolini, pomeni, da obstaja volja si še naprej prizadevati za zaščito slovenske kulture, slovenskega jezika in naših navad. Čestitam in se zahvaljujem Združenju Don Mario Černet za njegovo delo.« Župan občine Naborjet-Ovčja vas Boris Preshern je še dejal, da si občina Naborjet-Ovčja vas prizadeva za čim večjo podporo pobudam, ki so v prid kulturnim društvom in poučevanju jezikov na njihovi šoli. Dejal je, da je večkulturnost pravo bogastvo občine Naborjet-Ovčja vas in da imajo na tem področju še veliko dela. Pri uresničevanju omenjenih ciljev so za pomoč

prosili Svet slovenskih organizacij, zato upajo, da bodo lahko dosegli cilj trojezične šole na tem ozemlju. »Pred kratkim smo tudi finančno prispevali k objavljanju knjige o ukovških Slovencih in gledamo z veliko naklonjenostjo na kulturno stvarnost v Ukvah. Zahvaljujoč še nekaterim osebam in tudi vztrajnosti vaškega prebivalstva so tam lahko ohranili slovenskih jezik na področju cerkve in cerkvenega petja ter domačih navad. Skoraj samo še v Ukvah se lahko dandanes slovenska beseda še vedno sliši po cestah in v gostinskih lokalih. Naša je naloga – in v tem smislu sem jaz prvi odgovoren za to –, da si prizadevamo, da se bo to ohranilo,« je še dejal župan občine Naborjet-Ovčja vas Boris Preshern, ki se je sodelujočim še zahvalil in združenju zaželel veliko uspehov.

Prostori srečevanja Predstavnik Urada Vlade RS za Slovence v zamejstvu in po svetu Rudi Merljak je zbranim prenesel pozdrav ministra Žmavca in potrdil podporo urada za Slovence v zamejstvu in po svetu. Podpredsednik Deželnega sveta FJK in deželni svetnik stranke Slovenska skupnost Igor Gabrovec pa je prenesel pozdrave Deželnega sveta FJK in Slovenske skupnosti ter čestital Združenju Don Mario Černet za novo pridobitev ter mu zaželel uspešno delo. Dejal je še, da je skrb za slovenski jezik temeljnega pomena in da v tem smislu podpira prizadevanja župana občine Naborjet-Ovčja vas Borisa Presherne. Zbrane je pozdravil tudi predsednik Sveta slovenskih organizacij Walter Bandelj: »Zelo me veseli, da smo se danes zbrali v Ovčji vasi na odprtju novega

Zbrani so poslušali recitacijo v ovškem narečju o starih vaških in verskih navadah.

Predsednik SSO Walter Bandelj je nagovoril navzoče na odprtju doma združenja Černet.

sedeža Združenja Don Mario Černet. To predstavlja pomembno pridobitev za vaše združenje in za nas vse in bo nedvomno pripomoglo, da bo delovanje bolj bogato in uspešno. Zelo sem zadovoljen, da je pri tem skupnem prizadevanju prišlo do lepega sodelovanja med članicami Sveta slovenskih organizacij, ki je zaobjelo več pokrajinskih stvarnosti. Predvsem želim poudariti pomoč Združenja Don E. Blanchini in Zveze slovenske katoliške prosvete. V tem smislu upam, da bomo s tem sodelovanjem nadaljevali tudi v prihodnje v bolj organizirani obliki. V to nas tudi usmerjajo nove smernice, ki jih uvaja deželna uprava v FJK, pa tudi nove družbene spremembe. Za to novo pridobitev se v imenu Sveta slovenskih organizacij in v svojem imenu zahvaljujem gospodu župniku Mariju Gariupu in seveda vsem domačinom, ki so s prostovoljnim delom pripomogli k ureditvi prostorov. Upam, da bodo ti prostori čim bolj obiskani, da bo to prostor srečevanja in skupnega dela v dobro naše slovenske narodne in krajevne skupnosti. Naj na tem sedežu najde svoj drugi dom tudi tukajšnja mladina, ki naj goji kulturni spomin in materni jezik. Naj se nove ideje in projekti spremenijo v konkretno in ustvarjalno delo. Na tak način bomo lahko še naprej ohranjali svoje narodno izročilo, ki je vedno bilo specifična Kanalske doline.«

Dragocena postojanka Walter Bandelj je zbranim na odprtju društvenega sedeža Združenja Don Mario Černet izrazil prepričanje, da bo novi sedež združenja

tudi kraj sodelovanja z drugimi skupnostmi v Kanalski dolini. »Vsak namreč ima svojo specifičnost in lasten način dela. Dobro sodelovanje pa lahko vse to dvigne na višjo kakovost in pripomore k vzajemnemu poznavanju. Kulturno in prosvetno delovanje ostaja namreč okrnjeno, če se omeji v lasten krog. Pomembno je, da sodeluje z okoljem in z ljudmi, ki v njem živijo. Prepričan sem, da so to bila tudi načela beneškega duhovnika Marija Černeta, po katerem nosi vaše združenje ime in katerega 100. obletnico rojstva (20. 2. 1916) bomo praznovali februarja prihodnje leto. V teh krajih je lepo skrbel za versko življenje in svetišče na Svetih Višarjah, za slovenski jezik in domačo pesem. Z novim sedežem boste gotovo lahko nadaljevali njegovo dragoceno delo,« je dejal Bandelj in se zahvalil vsem, ki so uredili društveni sedež in pripravili praznik njegovega odprtja, predsedniku in odbornikom pa je zaželel uspešno delo v novih društvenih prostorih. Riccardo Ruttar, pokrajinski predsednik SSO za Videmsko, pa

je izrazil veselje, da lahko Združenje Don E. Blanchini, ki povezuje slovenske katoličane v Videmski pokrajini, zapiše še eno zastavico v deželni zemljevid slovenskih organizacij: »Združenje Černet v Ovčji vasi je član omenjenega združenja in dragocena postojanka. Daleč je od centralnega sedeža v Čedadu, pa gotovo ne daleč od misli in srca vseh Slovencev, ki se borijo za obstoj in razvoj slovenske skupnosti v deželi. Vsi Slovenci v Italiji smo ena sama družina. Konec koncev je bil g. Černet, po katerem je poimenovano vaše združenje, Benečan.« V svojem govoru je Riccardo Ruttar dejal, da Slovenci v Italiji v svojem vsakdanjem boju za obstoj in rast svoje skupnosti potrebujejo tudi vidne simbole in strukture, ki ne smejo biti samo zidovi, sobe in omare, ampak morajo postati pravi domovi, v katerih se človek, prijatelj, znanec čuti doma. »Štiričrten je ta prostor ob meji, jezikovno in kulturno bogat. K temu zakladu nemalo pripomorejo kanalski Slovenci in je treba, da bi se njihova aktivna navzočnost razvila in pokazala ves svoj potencial.

Združenje Don Mario Černet si bo prav gotovo prizadevalo, da bi prišli do rednega trijezičnega pouka, tako da slovenskim družinam ne bi bilo treba alternativ iskati drugje. Združenje Don E. Blanchini vam bo vedno ob strani, saj smo skupaj že uresničili nekaj dragocenih projektov. Želimo, da bi člani združenja še in še nadaljevali s pogumom, ki so ga vnesli, da bi prišli do tega dneva. Zato hvala vsem in veselo naprej,« je še zaželel Riccardo Ruttar.

Kraj sodelovanja V imenu nemške narodne skupnosti je zbrane nagovoril predstavnik Kanaltaler Kulturverein (Kanalskega kulturnega društva) Raimondo Domenig in pozval, naj se čim prej vzpostavi sodelovanje med obema društvoma. Potem je predsednik združenja Černet Anton Sivec izročil priznanja domačinom iz Ovčje vasi, ki so pomagali pri delu, da je lahko prišlo do tega zgodovinskega dneva za Slovence v Kanalski dolini. Prireditev se je končala z nastopom domačega pevskega zbora pod vodstvom Oswalda Erratha.

Nastopil je tudi domači pevski zbor iz Ovčje vasi.

Čezmejni posvet o slovenskem jeziku je potekal v Beneški dvorani v Naborjetu.

Čezmejno srečanje o slovenskem jeziku

Lucija Kavčič, foto: Valerija Perger

Iniciativa Slovenščina v družini, Slovensko kulturno središče Planika v Kanalski dolini in Krščanska kulturna zveza so v okviru Initiative Slovenščina v družini priredile čezmejno srečanje: Slovenščina in WhatsApp – od zibelke do družbenih omrežij.

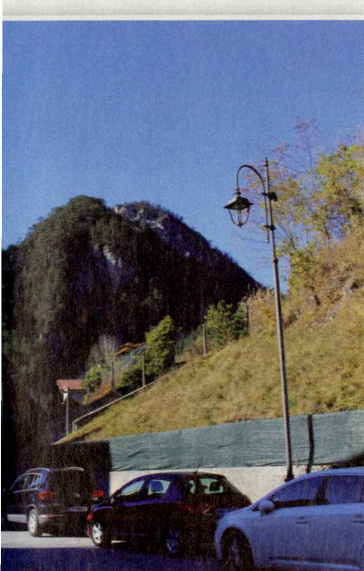
V Beneški dvorani v Naborjetu se je 6. novembra zbralo precejšnje število poslušalcev, Slovencev iz različnih zamejskih pokrajin: iz Italije in Avstrije, iz Porabja in Gorskoga kotarja pa tudi iz matične domovine Slovenije. Številčnost udeležencev je še en dokaz, da je tematika jezika priljubljena, spoštovana in občutena ter da je bila pobuda Slovenščina v družini zelo dobro sprejeta. Na srečanju so govorili zastopniki slovenskih narodnih skupnosti iz zamejstva: iz Hrvaške, Madžarske, Štajerske, Koroške, Kanalske doline, Benečije, Režije in Primorske; tako so izbrani predavatelji predstavili razne pristope k učenju, posredovanju in pospeševanju

slovenščine kot manjšinskega jezika. Na posvetu so razpravljali o učenju, ohranjanju in razvoju slovenskega jezika v raznih oblikah družinskega in družbenega okolja – od zibelke do WhatsAppa. Predstavili so primere dobrih praks z vseh štirih zamejskih območij, ki so lahko spodbudne tudi za druga okolja.

Vzroka za asimilacijo V imenu organizatorjev so navzoče pozdravili Rudi Bartaloth za SKS Planika in Martin Kuchling za Iniciativo Slovenščina v družini. Pozdrav je v imenu Urada za Slovence v zamejstvu in po svetu, sopodbudnika srečanja, prenesel Rudi Merljak. Kot je poročala Slomedia.it, je imel prvi

dopoldanski referat z naslovom Družina, šola in večjezičnost dr. Teodor Domej, dolgoletni strokovni nadzornik za slovenščino na srednjih in višjih šolah na Koroškem in sodelavec Znanstvenega inštituta v Celovcu. Dr. Domej je izhajal iz svojih dolgoletnih izkušenj in je med drugim dejal: »Asimilacija ima dva vzroka, če upoštevamo samo jezikovno rabo. Začne se v prvi vrsti s prekinitevjo medgeneracijskega posredovanja jezika. Druga prav tako važna izkušnja je, da se je asimilacija pospešila, če v šoli in izobraževanju ni upoštevan manjšinski jezik.« Po njegovem je asimilacija jezika sicer dolgotrajen proces, ki ga ni mogoče omejiti le na eno obdobje. Glavni

cilji jezikovnih posrednikov se morajo po njegovem ujemati. Za Dr. Domejem je nastopila doc. dr. Nataša Gliha Komac, znanstvena sodelavka na Inštitutu za slovenski jezik Frana Ramovša ZRC SAZU, raziskovalka pri novem slovarju slovenskega jezika ter tudi predsednica Slovenskega kulturnega središča Planika v Kanalski dolini. Njen prispevek je nosil naslov Socialna, družbena in družabna omrežja (Twitter, Facebook, WhatsApp idr.). Kot meni doc. dr. Nataša Gliha Komac, so še vedno ključna prva, temeljna in povsem vsakdanja jezikovna znanja in prakse, ki jih pridobimo, prevzemamo in se jim priučimo iz svojega najožjega okolja. Otrokovo odraščanje,

in Mihe Dolinška, ki je predstavil Projekt Iskrice in filmsko ustvarjalnost mladih na Koroškem.

Slovenščina v družini Sicer pa je Iniciativa Slovenščina v družini nastala leta 2010 in opozarja na pomen žive rabe slovenščine v družinskem okolju. »Slovenščina v družini je temelj za ohranitev in razvoj manjšin v slovenskem zamejstvu. Za ohranjanje in razvoj jezika je bistveno, da ga govorimo in da ga starši posredujejo svojemu otroku od prvega trenutka naprej kot družinski jezik ali pa kot enega od družinskih jezikov v mešanih zakonih. Zanimanje za učenje slovenščine v zamejstvu narašča, hkrati upada število otrok z osnovnim znanjem slovenskega jezika. Velik del odgovornosti za učenje slovenskega jezika prevzema šola, ki sama – brez pomoči staršev in družbe – tega ne zmore. Eden ključnih temeljev za ohranitev in razvoj

vzpostavljanje in razvijanje komunikacije s svetom pomembno sooblikujejo sodobni mediji, ki prek spletnih in mobilnih omrežij omogočajo in zahtevajo specifičen način sporazumevanja. Prav zato je potreben razmislek, kako v jezikovno mešanih okoljih v čim večji meri omogočiti in razvijati sporazumevanje v slovenskem jeziku prek spleta. Jezik se spreminja in pridobiva nove oblike in pomene, zato je težko reči, kaj je boljše, pravi dr. Gliha Komačeva. Verjetno je to kompromis med enim in drugim, klasičnim in novim, različni kodi pa so pomembni za različne govorne položaje. Kasneje so bili na sporedu še referati oziroma predavanja Martina Maverja, Loredane Gec in Petra Rustje; slednji je govoril o Medijski oskrbi slovenske skupnosti – oddaje iz Kanalske doline po radiu Trst A. V popoldanski razpravi o primerih dobre prakse pa so udeleženci lahko prisluhnili predavanjem Rudija Bartalotha, ki je govoril o učenju slovenščine v Kanalski dolini, Marine Cernetig, ki je predstavila Inštitut za slovensko kulturo iz Špetra in Slovensko multimedijako okno v Benečiji, Luigie Negro, ki je govorila o rezijanščini, Marka Smoleta, ki je predstavil dejavnosti za registracijo (skupnega) slovenskega narečja v dolini Čabranke in zgornje Kolpe. Željke Platzer Papič, ki je govorila o učenju slovenščine na avstrijskem Štajerskem, Valerije Perger, ki je govorila o uporabi družbenega omrežja Facebook med porabskimi Slovenci,

Da je družina zibelka jezika, so se strinjali vsi navzoči na simpoziju v Naborjetu.

slovenskega jezika so slovenska kulturna, športna in druga društva, ki v okviru svojih zunajšolskih dejavnosti skrbijo za učenje slovenskega jezika pri otrocih in najstnikih. Ozvestiti pa je treba tudi ožje in širše družine, da se zavedajo svojega naravnega jezikovnega potenciala. Oblike učenja jezika se spreminjajo. Novi mediji ponujajo nove možnosti komunikacije in nove oblike učenja in rabe jezika v vsakdanjem okolju. Mladi se 'srečujejo' tudi po telefonskih in spletnih omrežjih, kjer razvijajo sproščeno živo pisno komunikacijo – tudi v sodobni slovenski govornici mladih. Iščejo nove oblike izražanja – poleg klasičnega udejstvovanja na področjih kulture (gledališka in zborovska dejavnost, literarno izražanje ipd.) in športa – se npr. razvija tudi filmska dejavnost, ki ponuja vrsto možnosti za izražanje v slovenskem jeziku,« so zapisali organizatorji čezmejnega medmanjšinskega srečanja v Naborjetu. Nemara je posvet o ohranjanju in razvoju slovenskega jezika v družini in javnosti prinesel nove spodbude zamejskim Slovencem za vztrajanje pri njihovem slovenstvu v boju zoper asimilacijsko moč okolja, v katerem živijo. **D**